

Karol Rogala, Łukasz Sitkowski, Jakub Sychowiec
Sprawozdanie z Ogólnopolskiej Konferencji
Naukowej pt. „Samorząd terytorialny w Polsce
– przeszłość, terażniejszość i przyszłość”.
Warszawa, 14.04.2023 r.

*Report on the National Scientific Conference
“Local government in Poland – past, present and future”.
Warsaw, 14 April 2023*

Abstract

The academic conference “Local government in Poland – past, present, and future” was held on 14 April 2023 at the Faculty of Law and Administration of the Cardinal Stefan Wyszyński University in Warsaw and was organised by the Constitutional Law Academic Circle and the Warsaw Seminar on Axiology of Administration. The scope of the conference covered important, from the point of view of the functioning of the state, issues concerning the history, development and future of local government. It is worth emphasizing the fact of a multi-faceted view on the discussed issues. The report provides an overview of the papers presented by the speakers.

Keywords: *Polish Constitution, local government, the principle of independence of local government*

Karol Rogala jest studentem na Wydziale Prawa i Administracji, Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, Polska, ORCID: 0009-0001-9202-2500, e-mail: karol.rogala22@gmail.com
Łukasz Sitkowski jest studentem na Wydziale Prawa i Administracji, Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, Polska, ORCID: 0000-0002-4659-3652, e-mail: lukassitkowski@interia.pl
Jakub Sychowiec jest studentem na Wydziale Prawa i Administracji, Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, Polska, ORCID: 0009-0008-4497-5869, e-mail: sychowiec-kuba@gmail.com

Data zgłoszenia tekstu przez autorów: 4.05.2023 r.; data zaakceptowania do publikacji: 15.05.2023 r.

Streszczenie

Ogólnopolska Konferencja Naukowa „Samorząd terytorialny w Polsce – przeszłość, teraźniejszość, przyszłość” odbyła się 14.04.2023 r. na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie. Została zorganizowana przez Koło Naukowe Prawa Konstytucyjnego oraz Warszawskie Seminarium Aksjologii Administracji. Zakres konferencji obejmował istotne, z punktu widzenia funkcjonowania państwa, zagadnienia dotyczące historii, rozwoju oraz przyszłości samorządu terytorialnego. Warta podkreślenia jest wieloaspektowość spojrzenia na omawianą problematykę. Sprawozdanie w sposób przeglądowy przedstawia referaty wygłoszone przez prelegentów.

Słowa kluczowe: Konstytucja RP, samorząd terytorialny, zasada samodzielności samorządu

1. Wprowadzenie

W dniu 14.04.2023 r. na Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie odbyła się Ogólnopolska Konferencja Naukowa „Samorząd terytorialny w Polsce – przeszłość, teraźniejszość i przyszłość”. Organizatorami wydarzenia były Koło Naukowe Prawa Konstytucyjnego UKSW oraz Fundacja Warszawskie Seminarium Aksjologii Administracji. W tym miejscu należy nadmienić, że sama inicjatywa powstała na skutek zauważenia przez inicjatorów swoistej naukowej luki. Dyskurs naukowy, zwłaszcza ten studencki, choć coraz śmielej, to nadal zbyt rzadko pochyla się nad problematyką działań samorządu terytorialnego – instytucji niezwykle głęboko osadzonej w budującym się permanentnie społeczeństwie obywatelskim. Podstawy jego kształtu określone zostały w poświęconym mu rozdziale VII Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z 2.04.1997 r. Ustawa zasadnicza pozostawia jednak ustawodawcy zwykłemu uregulowanie większości kwestii związanych z funkcjonowaniem samorządu, co sprawia, że nie jest on w żadnym razie strukturą statyczną. Znajduje się w stanie ciągłego rozwoju, na co wskazują chociażby m.in. dokonane w 1998 r. reformy, polegające na modyfikacji jego struktury i wprowadzeniu trójstopniowości samorządu terytorialnego, a także zmiany ustawy o samorządzie gminnym, ustawy o samorządzie powiatowym i ustawy o samorządzie województwa w 2001 czy 2018 r.

Wydarzenie otrzymało wsparcie merytoryczne w postaci Honorowego Patronatu Prezesa Rządowego Centrum Legislacji dr. hab. Krzysztofa Szczuckiego oraz Samorządu Doktorantów UKSW.

Konferencję otworzyli będący zarazem moderatorami panelu eksperckiego: **Karol Rogala – Prezes Koła Naukowego Prawa Konstytucyjnego UKSW, Przewodniczący Wydziałowej Rady Studentów Wydziału Prawa i Administracji UKSW oraz mgr Kacper Stoś – Menadżer ds. spotkań lokalnych Warszawskiego Seminarium Aksjologii Administracji**. Po powitaniu przybyłych gości i wprowadzeniu zgromadzonych w formułę obrad głos zabrał pierwszy z ekspertów – **dr hab. Bartosz Majchrzak, prof. UKSW**. W wystąpieniu „Aksjologia samorządu terytorialnego w Konstytucji RP” opisał niezwykle ważną kwestię zakwalifikowania wartości związanych bezpośrednio z ustanowieniem niezależnego samorządu terytorialnego jako dóbr prawnych – są to m.in. bezpieczeństwo obywateli, stan środowiska, edukacja. U podstaw działania jednostek samorządu terytorialnego (JST) należy dostrzec filary będące konstytucyjnymi wartościami, tj. zasada pomocniczości (subsydiarności) zawarta w preambule do Konstytucji RP oraz zasada decentralizacji władzy publicznej wyrażona bezpośrednio w art. 15 ustawy zasadniczej – zabezpieczająca samodzielność majątkową, finansową, ustrojowo-organizacyjną w zakresie władczego kształtowania stosunków społecznych. Profesor B. Majchrzak zwrócił również uwagę na ogromne znaczenie właściwego zastosowania wzorca rozstrzygnięcia konfliktu wartości w działalności JST oraz ich współdziałaniu z organami władzy centralnej.

Następnie **dr hab. Radosław Mędrzycki** (Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie) przedstawił referat: „Rola samorządu terytorialnego

w zakresie dostępności informacyjno-komunikacyjnej – uwarunkowania prawne”. Autor podkreślił niezwykle znaczenie pojęcia „jedności normatywno-aksjologicznej” „motywowanej w stosowaniu do ochrony godności człowieka”, jego prawa do współuczestnictwa w życiu publicznym, co w konsekwencji stanowi przejaw solidarności społecznej. Prelegent określił dostępność jako jeden z kluczowych wyrazów zmian prawnych, które dotyczą także jednostek samorządu terytorialnego. Jej celem jest ułatwienie życia osobom z niepełnosprawnościami, możliwość ich usamodzielnienia, a także zapobieganie zachowaniom paternalistycznym wobec tych osób. Dostępność pod względem prawnym jest nierozzerwalnie związana z pojęciem „bariery”, a także *a contrario* z wykluczeniem społecznym. Profesor R. Mędrzycki w syntetyczny sposób przedstawił obecne rozwiązania w polskim systemie prawnym, zwłaszcza w ustawie z 19.07.2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.

2. Panel pierwszy „Kontrola i nadzór w jednostkach samorządu terytorialnego”

Pierwszy z paneli studencko-doktoranckich poprowadziła **Paulina Czarnynoga – Sekretarz Koła Naukowego Prawa Konstytucyjnego UKSW** (Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie). Po krótkim wstępie głos zabrał **dr Paweł Śwital** (Uniwersytet Technologiczno-Humanistyczny im. Kazimierza Pułaskiego w Radomiu). W referacie „Mechanizmy prawne zwiększające kontrolę mieszkańców nad działalnością samorządu terytorialnego w Polsce” potraktował zbiorczo zakres instrumentów zwiększających transparentność oraz ułatwiających współdziałanie mieszkańców w życiu wspólnoty samorządowej, zwracając szczególną uwagę na jawność obrad organów stanowiących, zagadnienia obywatelskiej inicjatywy uchwałodawczej oraz budżetu obywatelskiego.

Następnie wystąpiła **mgr Emilia Gulińska** (Uniwersytet Technologiczno-Humanistyczny im. Kazimierza Pułaskiego w Radomiu), która omówiła temat: „Społeczeństwo obywatelskie jako uczestnictwo w życiu publicznym”. Autorka poświęciła swój referat formom partycypacji społecznej i ich oddziaływaniu na wspólnoty samorządowe. Zaznaczyła, że podstawą jest tu zasada wolności zrzeszania zawarta w art. 58 Konstytucji RP. Daje ona wolność obywatelską w zakresie kształtowania tożsamości społecznej – poprzez oddziaływanie na organy państwa oraz władzy samorządowej, a także poprzez realizację celów statutowych.

„Wpływ nowych technologii na funkcjonowanie samorządu terytorialnego” to tytuł trzeciego wystąpienia w pierwszym panelu. **Mgr Karolina Wilamowska** (Uczelnia Łazarskiego) zaczęła swój referat od zwrócenia uwagi na szybkość postępu cyfrowego. Jest on nieporównywalny z dawnym rozwojem przemysłowym, co przysparza wielu problemów teoretykom i praktykom prawa muszącym permanentnie odnajdować się w nowej rzeczywistości. Zagadnienia te rzutują także bezpośrednio na wspólnoty samorządowe – choćby przez pojęcie „*smart cities*”, do których aspirują

nasze największe miasta. Według mgr K. Wilamowskiej powinniśmy zważać także na nowoczesne rozwiązania cyfrowe ze względu na zasadę zrównoważonego rozwoju – dostęp obywateli do elektronicznego załatwiania spraw administracyjnych i ich funkcjonowanie w organizmie miejskim (gminnym).

Mgr Ewelina Lis w wystąpieniu „Społeczna kontrola samorządów – czyli jak wnioskować o podjęcie działań kontrolnych przez Najwyższą Izbę Kontroli” przedstawiła podstawowe zagadnienia związane z uprawnieniami NIK oraz omówiła praktyczne aspekty działalności kontrolnej na poziomie organów samorządu terytorialnego oraz wskazówki dla obywateli, w jaki sposób zainicjować taki proces. Najwyższa Izba Kontroli, zgodnie z ustawą z 23.12.1994 r., przeprowadza kontrolę działalności jednostek samorządu pod względem legalności, gospodarności i rzetelności – autorka zwróciła uwagę na brak przymiotu „celowości”, który mógłby mieć kluczowe znaczenie w wielu wątpliwych sytuacjach.

Ostatni referat zatytułowany: „Odmowa udzielania informacji publicznej przez organy samorządu terytorialnego a ustawowy obowiązek jej udzielania” wygłosiły **Karolina Żmijewska** i **Aleksandra Bacik** (Uniwersytet Zielonogórski). Autorki w szczególny sposób odniosły się do obecnych rozwiązań w tym zakresie, tj. do ustawy z 6.09.2001 r. o dostępie do informacji publicznej. Wskazały na uprawnienia przysługujące obywatelom i na obowiązek organów publicznych (w tym jednostek samorządu terytorialnego) w przedmiotowej kwestii. Odwołując się do problemów i bezprawnych działań organów, oparły swe wnioski na sentencjach wyroków sądów administracyjnych.

3. Panel drugi „Finanse jednostek samorządu terytorialnego”

Moderatorkami drugiego panelu były **Zofia Wielgórska** i **Faustyna Zabielska** (Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie). Po krótkim wprowadzeniu głos zabrała **mgr Justyna Orlikowska**, który wygłosiła referat pt. „Zasada samodzielności finansowej a zasada adekwatności środków do zadań. O dochodach j.s.t. słów kilka”. Główny wątek wystąpienia to wskazanie pierwszeństwa zasady adekwatności środków do zadań jednostek samorządu terytorialnego nad zasadą samodzielności finansowej, co przedstawił w doktrynie prof. dr hab. Krzysztof Surówka. Prelegentka dokonała analizy powyższych zasad z punktu widzenia przepisów Konstytucji RP oraz orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego. Podkreśliła, że zasada samodzielności finansowej jednostek samorządu terytorialnego wyraża się w prawie do posiadania własnych budżetów opartych na właściwym systemie dochodów i przychodów, zapewniającym możliwość samodzielnej realizacji zadań publicznych na podstawie obowiązujących norm prawnych i w zakresie przez nie wyznaczonym. Zasada adekwatności wyznacza zaś kryteria oceny systemu finansów samorządu terytorialnego oraz niezbędne jego modyfikacje.

Drugi referat w ramach drugiego panelu zatytułowany „Tam i z powrotem. Rzecz o samodzielności finansowej samorządu terytorialnego” wygłosił **mgr Jakub Dorosz-Kruczyński** (Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie). Prelegent

zawarł w swoim wystąpieniu historyczny aspekt rozumienia zasady samodzielności finansowej jednostek samorządu terytorialnego, ze szczególnym uwzględnieniem realizacji zasady przez rady narodowe w okresie Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej. Przyjął on tezę, że budżet jednostek samorządu terytorialnego zarówno w aspekcie historycznym, jak i współczesnym jest wtórny wobec budżetu państwa. W swoim referacie podniósł także problem ze składaniem przez jednostki samorządu terytorialnego w ramach naborów przeprowadzanych na terenie każdego województwa wniosków o dofinansowanie w ramach Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg, Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych oraz Programu Inwestycji Strategicznych oraz zaskarżania decyzji administracyjnych organów właściwych do rozpatrzenia powyższych wniosków.

Kolejnym prelegentem panelu był **Mikołaj Małecki** (Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie), który wygłosił prelekcję pt. „Regionalna Izba Obrachunkowa – nadzór i kontrola kwestii finansowych w jednostkach samorządu terytorialnego”. Referent na początku swojego wystąpienia przedstawił strukturę organizacyjną oraz zadania regionalnych izb organizacyjnych, określone przez przepisy ustawy z 7.10.1992 r. o regionalnych izbach obrachunkowych. Objął również znaczenie podstawowych kompetencji regionalnej izby obrachunkowej w realizacji funkcji nadzorczej i kontrolnej sprawowanej przez te organy.

Następny referat, pt. „Szanse i zagrożenia dla gmin miejsko-wiejskich na przykładzie budżetu Gminy i Miasta Halinów”, wygłosiła **Weronika Zdzieborska** (Szkoła Główna Handlowa w Warszawie, Urząd Miejski w Halinowie). Prelegentka przedstawiła od strony praktycznej realizację budżetu Gminy i Miasta Halinów w latach 2020–2022. Podkreśliła duże znaczenie współpracy pomiędzy organami stanowiącymi samorządu terytorialnego gminy, radą gminy a organem wykonawczym (burmistrzem), w procesie wydatkowania środków publicznych z budżetu gminy miejsko-wiejskiej.

Ostatnim prelegentem tego panelu był **Tomasz Kawa** (Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie), który zaprezentował referat pt. „Kontrola zarządcza w jednostkach samorządu terytorialnego”. Omówił instytucję kontroli zarządczej, uregulowanej w art. 68 ustawy z 27.08.2009 r. o finansach publicznych. Podkreślił, że kontrola zarządcza porządkuje procesy i zapewnia standaryzację działań dzięki opisowi kluczowych obszarów zarządzania (cele, mierniki), dokumentowaniu, monitorowaniu, ocenie efektów oraz wspiera samodoskonalenie organizacji poprzez ciągłość diagnozowania, monitorowania i poprawiania realizowanych procesów w jednostce samorządu terytorialnego.

4. Panel trzeci „Historia i rozwój samorządu terytorialnego w Polsce”

Tematyka trzeciego panelu konferencji dotyczyła historii i rozwoju samorządu terytorialnego w Polsce. Moderatorką była **Maria Wyszynska** (Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie). Jako pierwsza głos zabrała **mgr Izabela Wasik** (Uniwersytet Jagielloński), wygłaszając referat zatytułowany „Statut miasta Krakowa

z 1901 r. jako przykład rozwoju samorządności miasta na przełomie XIX i XX w.". W swoim wystąpieniu prelegentka zwróciła uwagę na najistotniejsze podstawy normatywne regulujące samorządność miasta Krakowa oraz zasady funkcjonowania i zakres kompetencji władz lokalnych.

Weronika Chmiel (Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie) przedstawiła słuchaczom prezentację pt. „Samorząd terytorialny w polskich konstytucjach. Rys historyczny oraz funkcjonujące zasady ustroju samorządu terytorialnego w Polsce”. Autorka omówiła sposób regulacji struktury władz lokalnych w Polsce, uwzględniając treść normatywną m.in. Konstytucji marcowej, Konstytucji kwietniowej, tzw. Małej Konstytucji z 1992 r., jak również obecnie obowiązującej Konstytucji RP. Zwróciła również uwagę na najważniejsze zasady funkcjonowania samorządu w poszczególnych okresach rozwoju ustroju państwa.

Jako kolejna głos zabrała **Zofia Navus-Wysocka** (Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie), wygłaszając referat „Samorząd terytorialny i jego funkcje w II Rzeczypospolitej”. Prelegentka wskazała na – związane z różnorodnością regulacji na obszarach objętych dawnymi zaborami – problem odmienności struktur samorządowych na poszczególnych obszarach państwa. Omówiła również występujące w okresie istnienia II RP problemy wynikające z próby unifikacji samorządu oraz podstawowe akty normatywne, które regulowały sposób funkcjonowania władz lokalnych we wskazanym powyżej okresie.

Przedostatnie wystąpienie w ramach trzeciego panelu przygotował **Jakub Sychowiec** (Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie), który omówił zagadnienie sądowno-administracyjnej ochrony samodzielności samorządu terytorialnego. W swoim referacie zwrócił uwagę na podstawowe kwestie związane z dwoma szczególnymi środkami ochrony samodzielności samorządu, tj. ze skargą na akt nadzoru oraz z wnioskiem o rozstrzygnięcie sporu kompetencyjnego. Wskazał także na problematykę rozdrobnienia regulacji wskazanych środków ochrony na ustawę procesową i ustawy samorządowe oraz nakreślił wynikające z tego faktu trudności występujące na poziomie stosowania prawa.

Jako ostatni zabrał głos **Michał Szumski** (Uniwersytet Wrocławski), wygłaszając referat pt. „Znaczenie funkcji sołtysa w III Rzeczypospolitej oraz jego rola w procesie aktywizacji społeczności wiejskich”. Prelegent przybliżył słuchaczom problem marginalizacji znaczenia funkcji sołtysa, a także zasadnicze trudności związane ze sprawowaniem tego urzędu. Zwrócił też uwagę na brak osobowości prawnej sołectwa, na zagadnienie funduszu sołectkiego oraz na społeczne postrzeganie funkcji sołtysa.

5. Panel czwarty „Formy współpracy i integracji jednostek samorządu terytorialnego”

Moderatorką czwartego panelu konferencji była **Maria Szczekało** (Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie), która po krótkim wprowadzeniu zaprosiła do wystąpienia pierwszą prelegentkę. **Urszula Pacyga-Glanowska**

(Lokalna Organizacja Turystyczna Wielki Gościniec Litewski) przedstawiła referat zatytułowany „Współpraca jednostek samorządu terytorialnego z organizacjami pozarządowymi”. Ukazała praktyczny aspekt współpracy jednostek samorządu terytorialnego z organizacjami pozarządowymi na szczeblu wiejskim, zwłaszcza kół gospodyń wiejskich, klubów sportowych oraz stowarzyszeń o profilu rodzinnym lub historycznym. Omówiła system pozyskiwania środków na działalność organizacji NGO z budżetu gminy oraz jednocześnie podkreśliła realizację zadań własnych gminy w ramach działalności kulturalnej przez organizacje pozarządowe.

Kolejny odczyt, pt. „Komitet Regionów jako forum współpracy samorządu lokalnego i Unii Europejskiej”, wygłosił **mgr Michał Celiński** (Wojewódzki Sąd Administracyjny w Białymstoku). Referent w swojej prezentacji ukazał strukturę organizacyjną i zadania Komitetu Regionów w ramach współpracy samorządu lokalnego z organami Unii Europejskiej. Podkreślił, że Komitet Regionów ma duży wpływ na kształtowanie procesu legislacyjnego oraz polityki regionalnej i spójności Unii Europejskiej.

Trzecią prelegentką panelu była **mgr Joanna Karolina Kozłowska** (Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie), która przedstawiła referat pt. „Związki oraz porozumienia międzygminne jako alternatywa dla funkcjonowania powiatów”. Zaprezentowała ona uregulowania konstytucyjne i ustawowe związków oraz porozumień międzygminnych. Wskazała, że członkostwo w związkach i porozumieniach międzygminnych umożliwia: obniżenie nakładów jednostkowych kosztów eksploatacyjnych, dzięki wykorzystaniu efektu dużej skali przedsięwzięcia, a tym samym utrzymanie relatywnie małych cen; łatwiejszy dostęp do zewnętrznych źródeł inwestycji; obniżenie nakładów finansowych na inwestycje ponoszonych przez poszczególne gminy tworzące strukturę związku lub porozumienia.

Prelekcję pt. „Zasada dobrego sąsiedztwa jako element ustalania warunków zabudowy przez organy wykonawcze gminy” przygotował **mgr Bartłomiej Małkiewicz** (Izba Adwokacka w Warszawie).. Referent podkreślił nadrzędny charakter zasady dobrego sąsiedztwa w ustalaniu warunków zabudowy przez organy wykonawcze jednostek samorządu terytorialnego. Powołując się na orzecznictwo sądów administracyjnych i stanowisko doktryny, wskazał, że wymóg dobrego sąsiedztwa nie jest zachowany, gdy projektowana inwestycja jest sprzeczna z dotychczasową funkcją terenu i nie da się z nią w praktyce pogodzić. Nie wymaga ona natomiast – przy projektowaniu nowych inwestycji – prostego powielania celu i charakterystyki zabudowy istniejącej na terenie sąsiednim.

Piątym prelegentem panelu był **mgr Michał Malinowski**, który przedstawił referat pt. „Zadania związku metropolitalnego w województwie śląskim a zadania gmin wchodzących w jego skład”. Omówił on w swoim wystąpieniu zadania publiczne związku metropolitalnego w województwie śląskim, tworzące relacje pomiędzy metropolią a wchodzącymi w jej skład gminami. Podkreślił, że opiera się ona na 3 elementach (zawartych w art. 12 ustawy z 9.03.2017 r. o związku metropolitalnym w województwie śląskim): rozwoju społecznym i gospodarczym obszaru związku metropolitalnego; planowaniu, koordynacji, integracji oraz rozwoju publicznego

transportu zbiorowego; możliwości realizacji zadań publicznych należących do zakresu działania gminy.

Krzysztof Pikul (Uniwersytet Zielonogórski), jako szósty prelegent panelu, wygłosił referat pt. „Aglomeracje i metropolie w świetle konstytucji i obowiązujących przepisów na przykładzie Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii”. Przedstawił uregulowania prawne i społeczne utworzenia Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii. Wyraził pozytywną opinię o przyszłości zrzeszenia się gmin w związki metropolitalne, postulując *de lege ferenda* w sposób ogólny uregulowanie zrzeszenia związków metropolitalnych przez gminy.

Ostatnim referentem tego panelu był **Hubert Zarzycki** (Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie), który przedstawił prelekcję pt. „Szczególny charakter samorządu warszawskiego na tle ustawy o ustroju miasta stołecznego Warszawy”. Wyjaśnił słuchaczom genezę utworzenia dzielnic Warszawy oraz zaprezentował zalety i wady regulacji dotyczącej jednostek pomocniczych miasta.

6. Panel piąty „Samorząd terytorialny w Polsce – problemy wybrane”

Ostatni panel dotyczył trudności, które napotykają samorządy terytorialne w Polsce. Moderatorem tego panelu był **Prezes Koła Naukowego Prawa Konstytucyjnego UKSW Karol Rogala**. Pierwszy referat, pt. „Jak chronić historyczne miasta? Postulaty zmian”, wygłosił **mgr Miłosz Pilarek** (SWPS Uniwersytet Humanistycznospołeczny). Zwrócił on uwagę, że obecnie miasta historycznie nie są chronione w sposób odpowiedni, przede wszystkim z powodu ich wadliwego postrzegania jako przedmiot ochrony. Wskazał również na problemy definicyjne związane z pojęciami „miasto” i „miasto historyczne”, jak również na wieloaspektowość wymienionych nazw.

„Możliwość realizacji projektów jądrowych przez Jednostki Samorządu Terytorialnego” to wystąpienie przygotowane przez **mgr. Artura J. Tyńskiego** (Uniwersytet Śląski w Katowicach). Prelegent przedstawił, związane z samorządem, prawne uwarunkowania rozwoju energetyki jądrowej w Polsce, w szczególności zwrócił uwagę na wyrażenie „społeczności energetycznej” oraz omówił instytucje klastrów energetycznych i spółdzielni energetycznych. Wskazał także na możliwości zaangażowania inwestycyjnego samorządu w budowę i obsługę elektrowni jądrowych.

Następnie głos zabrali **Karolina Szakoła** i **Jacek Borycki** (Uniwersytet Zielonogórski), którzy przybliżyli słuchaczom problematykę braku powstawania nowych miast na prawach powiatu. Autorzy omówili kryteria, których spełnienie umożliwia miastu ubieganie się o nadanie statusu „miasta na prawach powiatu”. Jednocześnie zaznaczyli, że w aktualnym stanie prawnym są one niezwykle trudne do spełnienia.

Czwarty referat, pt. „Kierownik urzędu stanu cywilnego w gminach poniżej 50 tys. mieszkańców – analiza praktyczna instytucji”, wygłosił **Łukasz Sitkowski**

(Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie). Prelegent dokonał analizy obecnej regulacji ustawy Prawo o aktach stanu cywilnego w zakresie wskazanym w tytule wystąpienia. Podkreślił miejsce kierownika urzędu stanu cywilnego w strukturze organów władzy publicznej, a także występujący historycznie problem dwoistej natury wskazanego podmiotu oraz podstawowe założenia ustrojowe i kompetencje kierownika urzędu stanu cywilnego.

Kolejnym prelegentem był **Maciej Barmosz** (Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie), który przedstawił referat pt. „Nowelizacja przepisów dotyczących funkcjonowania młodzieżowych rad jednostek samorządu terytorialnego na przykładzie ustawy o samorządzie gminnym”. Autor poruszył zagadnienia związane z podstawami prawnymi oraz zasadami funkcjonowania młodzieżowych rad gmin. Omówił również nowe formy aktywizacji samorządowej młodzieży, wprowadzone w wyniku przyjęcia ustawy nowelizującej z 20.04.2021 r.

Przedostatnie wystąpienie w piątym panelu zostało zatytułowane „Regulacja prawna referendum lokalnego w Polsce”. **Mikołaj Hetzig** (Uniwersytet Adama Mickiewicza w Poznaniu) przedstawił słuchaczom konstytucyjne i ustawowe zasady przeprowadzania referendum lokalnego w Polsce. W szczególności nakreślił: możliwy przedmiot głosowania, problematykę ważności referendum, obowiązek jego przeprowadzenia w sytuacji spełnienia przez podmiot inicjujący wszystkich warunków formalnych oraz zagadnienie zgodności instytucji referendum w sprawie samoopodatkowania z Konstytucją RP.

Jako ostatni zabrał głos **Mikołaj Wolanin** (Uniwersytet Warszawski), który wygłosił referat zatytułowany „Podpisy pod zgłoszeniem obywatela do debaty nad raportem o stanie jednostki samorządu terytorialnego a konstytucyjna definicja samorządu terytorialnego”. Prelegent wskazał na tryb zgłaszania się osoby zainteresowanej do wzięcia udziału w debacie o stanie jednostki samorządowej. Podkreślił jednocześnie problem braku wymogu, by zgłoszenie zostało poparte wyłącznie przez mieszkańców danej jednostki, oraz kwestię weryfikacji prawidłowości podpisów. Zauważył, że omawiane zagadnienie nie stanowi problemu praktycznego, jednakże budzi wątpliwości konstytucyjne.

7. Podsumowanie

Następnie Prezes Koła Naukowego Prawa Konstytucyjnego UKSW Karol Rogala oraz Menadżer ds. spotkań lokalnych Warszawskiego Seminarium Aksjologii Administracji mgr Kacper Stoś zakończyli konferencję. Złożyli podziękowania organizatorom konferencji, tj. Fundacji Warszawskie Seminarium Aksjologii Administracji i Kole Naukowemu Prawa Konstytucyjnego UKSW, oraz partnerom konferencji: Prezesowi Rządowego Centrum Legislacji dr. hab. Krzysztofowi Szczuckiemu, Przewodniczącej Zarządu Samorządu Doktorantów UKSW mgr lic. Marioli Pirek, a także Wydziałowi Prawa i Administracji UKSW, Samorządowi Studentów UKSW oraz Wydziałowej Radzie Studentów Wydziału Prawa i Administracji UKSW.

Konferencja stworzyła możliwość wymiany poglądów na temat polskiego samorządu terytorialnego. Stanowiła bezprecedensową i w pełni obiektywną debatę o samorządzie terytorialnym – szansach i zagrożeniach w jego funkcjonowaniu. Organizatorzy zapewnili o dalszej współpracy dotyczącej dyskursu o stanie samorządu terytorialnego w Polsce.